

vání jedenácti hlav popravených pánů [hlavu Šlikovu si již dříve vyprosila vdova]. Emigranti se na venkově ujímali svých panství. Ale saská okupace nebyla pevná a kurfiřt nemínil válku s císařem příliš doopravdy. Albrecht z Valdštejna již v květnu 1632 znovu obsadil Čechy pro císaře. Emigranti proto neztráceli naději, že král Gustav Adolf české země brzy osvobodí.

V takovém očekávání konal se v říjnu 1632 v Lešně *synod Jednoty*, nutný proto, že po smrti B. Cyrila zůstával jediným seniorem B. Erastus a také počet konseniorů bylo třeba doplnit. V naději, že nově zvolení Starší budou brzy působit při obnovení Jednoty ve vlasti, byli zvoleni vedle nových šesti konseniorů čtyři senioři. Matěj Prokop a Pavel Fabricius byli určení k správě Bratří z Čech, kdežto o moravské Bratry doma i v exilu měli pečovat Vavřinec Justin, prve správce sboru třebíčského, a Komenský. V nejbližší době měli kněží a Starší navštívit „rozptýlené i ještě v důvěrnosti stojící“ ostatky Jednoty v Lužici, v Míšni a v Čechách. Již byla konána rada, na čí náklad provést stěhování chudých a sirot, jak začít správu sborů, jak zacházet s padlými, kteří budou chtít znovu vstoupit do Jednoty. Na případu B. Jana Blahoslava — toto jméno nesl — jenž byl před časem odpadl k církvi katolické a veřejně revokoval, vrátiv se před výstrahy do vlasti, a nyní se ohlašoval z Čech, že „tentýž v srdci zůstává, ačkoli zvítěziti nemohl“, probrána zevrubně otázka znovupřijetí kněží a jáhnů apokryfů. O něm usouzeno, že již nemá být připuštěn ke kněžství, byť byl znovu přijat do Jednoty, protože zhřešil dobrovolně a s rozmyslem a i jiné k pádu přivedl. Podobně se naloží s jemu podobnými. Takoví však, kteří padli ze mdloby a osvědčí opravdové, nad jiné hojnější pokání, budou moci být přijati k duchovní službě. Usnesen způsob díků panu Leszczyńskému za ochranu v exilu, mimo vděčné zmínky ve spisech o utrpení Jednoty ve formě pěkně svázané bible české se zvláštním věnováním. Slíbí se mu také věnování výtisku všech českých knih, které Bratři vytisknou. Bratři mohli počítat, že tak poctí pána podobně vzdělaného jako byl Žerotín. V tiskárně „klínotu Jednoty“, jež byla právě po smrti B. Matouše Krokočinského svěřena B. Danieli Střejcovi-Vetterovi, tiskl se již „Řád

církevní“ česky; latinsky měl být pro zahraniční církve připojen k „Synopsis persecutionum ecclesiae Bohemicae“, připravené k výzvě z Anglie pro nové vydání reformačního martyrologia Johna Foxe. Péči B. Jana Stadia se měla dokončit a vytisknout česká biblická konkordance, na níž pracovali bratrští kněží v nucené prázdni exilu. Komenský s pomocníky měl přehlédnout a z pramenů doplnit „Historii o původu Jednoty“, patrně Jafetovu. Pořídí se soubor synodních kázání od počátku Jednoty — a co ještě jiných prací literárních tu bylo plánováno! [D 277 n.]

Měsíc po synodu padl však Gustav Adolf u Lützenu [16. listopadu 1632] a naděje exulantů byly zmařeny. V jejich očích byly ovšem jen oddáleny. „Král Fridrich však byl smrtí panovníka, od něhož očekával osvobození nejen českých zemí, ale i Falce, tak zlomen, že před koncem měsíce zemřel. Ze spisů na synodu chystaných vyšla vedle „Řádu církevního“, byť až 1647, „Synopsis persecutionum“, 1655 i česky. Jde o jednu z nejpůsobivějších knih svého druhu, z níž se domácí i cizí v dalších pokoleních s dojetím dovídali o trpitelské cestě české reformace, r. 1632 zdaleka neukončené. Na redakci tohoto díla pracoval vedle B. Adama Hartmana Komenský, jemuž byla na synodu uložena funkce písaře Jednoty a také dozor nad bohosloveckým dorostem. Čekalo se od něho stále více. Přibyla mu i starost o hmotné podpory pro stárnoucí kněze a pro vdovy po těch, kteří již zemřeli. Bratrských kněží se tehdy čítalo již jen sto. I v exilu trvali Bratři na zásadě, že chudí, zejména kněží, nemají se podpor dožadovat o své újmě a organizovali pro ně sbírky u reformovaných souvěrců v Polsku, na Litvě, ve Švýcarsku, v Holandsku, v Anglii s rozmanitým výsledkem. K tomu se nový senior účastnil i sborové práce jako pomocník polského konseniora Martina Gerticha dozorem k řádu a kázáním. Kázání z r. 1636 na harmonii evangelíí o utrpení, smrti a vzkříšení Páně, kterou sestavil, vydal tiskem.

Rok 1632 byl i pro *polské evangelíky* rokem nových nadějí. Zikmund III. zemřel a sněmy, které souvisely s volbou a korunovaci jeho syna Vladislava IV., daly příležitost k novým pokusům o zaručení jejich práv. Ve spojení s pravoslavnými měli jistý úspěch, katolíci však stále určitěji prohlašovali církev římskou za